

СТАНОВИЩЕ¹

от доц. д-р Ралица Ковачева, Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

(научна длъжност, научна степен, име, фамилия, образователна/научна
институция)

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално
направление **3.5. Обществени комуникации и информационни науки (ДП „Медии
и комуникации“ – Карикатура в медиите)** с дисертационен труд на тема:

**„Характеристики на съвременната карикатура в пресата (Въз основа на case
study от вестниците „Сега“, „The Guardian“, „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ и
„Le Monde“)**

представен от **Петър Борисов Шойлев**, докторант на самостоятелна подготовка в
катедра **„История и теория на журналистиката“** на Факултета по журналистика и
масова комуникация с научен ръководител: **проф. д-р Здравка Константинова**.

I. Оценка на качествата на дисертационния текст

Темата, избрана от докторант Петър Шойлев, е актуална и важна, особено в момент, когато медиите и журналистиката са изправени пред презивикателството да работят за аудитория, която предпочита информацията да е бърза, кратка и лесно смилаема. В този контекст „*карикатурата изпъква със своето въздействие и способност да комуникира мощни послания бързо и ефективно*“ (Автореферат, с. 20). Нещо повече: както отбелязва авторът, „*карикатурите не отразяват фалшиви факти и добре се лансират в полето на социалните медии*“ (Автореферат, с. 18).

Обектът на изследването са „характеристиките на съвременната карикатура в пресата“, а предметът „политически карикатури в четири вестника с амбициите за качествена журналистика: в. “Сега”, в. “Guardian”, в. “Frankfurter Allgemeine Zeitung” и в. “Le Monde”.“

Цел на дисертацията е да открие присъщи на жанра журналистическа карикатура характеристики в контекста на значими международни събития. За постигането на тази цел се очертават **следните задачи**: открояване в историческа перспектива на журналистическия жанр карикатура; характеризиране на избраните медии; избор на събитийни маркери;

¹ Забележка: Текстът в курсив предлага опорни точки за оценка на изследователските резултати. Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници

ситуиране на изследователския анализ в контекста на отделните издания и в паралел между тях; отчитане на влиянието на карикатурите върху редакционната политика на изследваните вестници.

Изследователският метод е изследване на случаи, а по отношение на карикатурите авторът прилага набор от методи, сред които семиотичен анализ, визуален анализ, дискурс анализ, обща теория на вербалния хумор, сравнителен анализ и др. Разгледани са над 800 карикатури в четирите вестника за период от шест години (2016-2022 г.). От общия обем карикатури са избрани 65 по следните признаци: релевантност на темата, изразителност на посланието, креативност и оригиналност, визуална ефективност, исторически контекст. За целите на сравнителния анализ са подбрани по осем карикатури от всяко издание.

Първата глава представя карикатурата като журналистически жанр. Фокусира се върху политическата карикатура и нейните функции. Тук авторът е демонстрирал добра теоретична подготовка и е използвал релевантна и съвременна научна литература. От изложените аргументи в тази част авторът стига до извода, че независимо от технологичните и обществени промени, „политическите карикатури са останали метод за политически коментар“ (с. 34) – от тази изходна позиция той изгражда цялостния си анализ на карикатурите в избраните издания.

Втората глава изследва ролята на карикатурата в анализираните вестници. Представена е историята на карикатурата в съответните държави. Разгледани са изследваните издания и техните знакови карикатуристи. Историческият метод е използван уместно за представяне на националните специфики, култури и исторически развития като по-широк контекст в разглеждането на отделните издания и ролята на карикатурата в тях. Направен е анализ по определени характеристики на 8 карикатури от всяко издание. По същите показатели е направен и сравнителен анализ на карикатурите в четирите вестника.

Третата глава представя „карикатурните коментари“ на четири световни събития и процеси – Брекзит, срещите на Ким Чен-Ун и Доналд Тръмп, пандемията от Ковид-19 и изборите за президент в САЩ през 2016 и 2020 г. В тази глава най-сериозно внимание е отделено на темата „Брекзит“ и отразяването ѝ в британските медии, което авторът аргументира със значимостта на темата и нейното продължително присъствие в обществения и медиен дневен ред.

Библиографията включва 116 заглавия, от които 46 на кирилица, повечето на български език, и 70 на латиница, предимно на английски език. Използваната литература е подходяща, съвременна и добре подбрана.

Структурата и оформлението отговарят на изискванията. *Авторефератът* отразява в цялост съдържанието на дисертацията. Спазени са основните изисквания за научен стил. Демонстрирани са широки и познания и искрен интерес към темата.

II. Приноси на дисертационното изследване

Като принос на изследването трябва да бъде открит неговия интердисциплинарен подход, чрез който се използват знания и инструменти от различни научни полета (на изкуството, комуникациите, журналистиката, социологията, историята, психологията и др.). Бих подчертала специално и сравнителната перспектива, която ни дава възможност да видим как български медии се съотнасят с големите европейски медии по отношение на карикатурата. Както го е формулирал авторът, „как реагират българските карикатуристи на значими международни събития“. Уви, подобно на други изследвания, и този труд отбелязва, че вниманието ни е насочено предимно към самите нас, за сметка на големите световни теми. Малка утеха е, че това важи в голяма степен и за останалите медии, с тази разлика, че когато си част от влиятелна държава често „вътрешните“ ти проблеми са важни световни теми.

Съгласна съм с оценката на автора, че изследването

- „осветлява ролята на визуалната сатира в обществото, допринася за разбирането на начините, по които изобразителният хумор влияе върху обществените и политически нагласи и представя как изкуството може да функционира като средство за социална критика“;
- „анализира как карикатурите отразяват и влияят на културните норми, стереотипи и властови структури“;
- изследва карикатурата като „своеобразен архив на обществените настроения и политическите събития през различни епохи, предоставяйки на историците и учените уникален материал за анализ на миналото“;
- „допринася за по-доброто разбиране на процесите на обработка на визуална информация и хумора, както и на механизмите за справяне чрез смях в трудни социални и политически времена“;
- демонстрира как анализът на карикатурите може да послужи „за разбиране на политическите процеси и медийните стратегии“;
- поставя въпроси като „свободата на изразяване, цензурата, правата на авторите и границите на сатирата в различни правни системи“.

II. Публикации и участия в научни форуми

В рамките на докторантското си обучение е участвал в докторантските четения и семинари на ФЖМК и е публикувал статиите „Открояващи се карикатуристи във в. „Гардиън““, „Наградата „Пулицър“ за карикатура – критерии, тематика, влияние на епохата“ и „Брекзит, видян през карикатурите на в. „Гардиън“ от 2019 г.“ в електронното научно издание „Ню медиа 21“. Спазени са изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и са покрити минималните национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3.

III. Заключение

Предвид изложените в становището аргументи, препоръчвам на кандидата Петър Шойлев да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации-Карикатура в медиите).

Дата: 15.01.2023

Изготвил: доц. д-р Ралица Ковачева: